

דבורה זברק

פרק ד'

- יבין וסיסרא לחצו את ישראל. בחירופים וגידופים ● קבלו את דבורה לשופטת ● דבורה נביאה.
- זברק יוצא למלחמה ● דבורה עולה עם ברק ● שלש נבואות על מהלך המלחמה. כולן מתגשמות
- שלש הכנות לניסי המלחמה ● כל המחנה ניגף. לא נשאר עד אחד ● סיסרא נמכר ביד אשה

אהוד בן גרא, האיש שהצליח להשיב את לבותיהם של ישראל לאביהם שבשמים, מת. (פרק ג') (לא) **וְאַחֲרָיו הָיָה שִׁמְגָר בֶּן עֲנָת** - שנה אחת שפט. בשנה השמונים לשפיטת אהוד, שפט שמגר. אחר מותו של אהוד שפט, ושלמו שמונים שנים של שקט. אולם גם בשנה זו, שנתו של שמגר, שבו והוסיפו ישראל לעשות הרע בעיני השם. וחטא הדור ההוא נסתר היה. בין אדם לחברו, חטאו.

גם כאשר שפט שמגר הוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני השם. אמנם - **וַיֵּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ בְּמִלְמַד הַבְּקָר** - בדרבן המכוון את הבהמה ללכת בתלם, בדרבן זה הכה שש מאות פלישתים. מכל מקום בימיו חדלו ארחות. כבר בימיו החלו לחשוש מפני יבין - **וַיֵּשַׁע גַּם הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל** - אולם לא היתה תשועתו שלמה, לכך לא נאמר בזמנו, **וַתִּשְׁקֵט הָאָרֶץ**. לכן גם לא נאמר, כי נכנעו מפניו אויביו.

(א) **וַיִּסְפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי הַשֵּׁם** - כבר בזמן שמגר - **וְאַהוּד מֵת** - אהוד, שבזמנו שקטה הארץ, בדורו אין פרץ ואין צוחה ברחובות ישראל, הלך לבית עולמו. אין מי שיגן על העם, אין אדם שיעמוד בפרץ ואין שופט שיוכיח.

הפורענות אינה מאחרת לבא. כלל ישראל, זוכים לראות את יד השם, גם כאשר אינם נוהגים כשורה. תיכף לחטאם, מייסרם א-לוקיהם, מאותת ודורש מהם לשוב אליו.

(ב) **וַיִּמְכְּרֵם הַשֵּׁם בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ כְּנַעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחֶצְרוֹ, וְיִשָּׂר צָבָאוּ סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם.**

אולם מכירה זו לא היתה כמכירתם בדורות הקודמים להם. כי אז נמכרו לכושן רשעתיים **וַיַּעֲבְדוּהוּ**. גם נמכרו ביד עגלון מלך מואב, **וַיַּךְ** את ישראל. אולם כאשר

נמכרו ביד יבין, לחץ את ישראל בחזקה. בדברי גידופים וחירופים. באיומים ובהצהרות רהב, הצר את צעדיהם של ישראל. כי פחדו ממנו. ופחדו אף ללכת בדרך הסלולה, מחשש פן יתקיפם שם. פחדו גם לשבת בעיר אשר אינה מוקפת חומה. חומה שתגן עליהם מפני איומיו של יבין.

ופחדו אף לצאת ולהילחם נגדו, כי תשע מאות רכב ברזל לו. תשע מאות כרכרות משורינות. ופחדו מעצמתו. ובחרו בנשק עתיק הימים, ויצעקו אל השם.

^(א) וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַשֵּׁם, כִּי תִשַׁע מְאוֹת רֶכֶב בְּרִזְלָו לוֹ, וְהוּא לַחֵץ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה.

צעקו ישראל, ומיד העמיד להם השם יתברך, את דבורה וברק.

דבורה וברק! לשם מה שני שופטים יחדיו? ודבורה, האם כשירה לדון? וכי יכולה אשה לצאת למלחמה?

תשועת השם באה על ידי שופטי ישראל.

כיון ששפטו את ישראל וביארו את הרע, תקנו את סיבת הגזירה, וכעת ניתן להושיעם. מיד בזעקם בתפילה ותשובה, ניתנה נבואה לשופט, ורוח השם שרתה עליו, ויצא עם ישראל למלחמה, והושיעם.

אשה, אכן, אינה כשירה לדון. אשה אינה יכולה לשבת בסנהדרין. אולם בדיני ממונות, אם בעלי הדין מקבלים עליהם את פסיקתה, יכולה היא לדון ביניהם. כך יכולים לשבת בדיני ממונות כל הפסולים לדון, אם יקבלום בעלי הדין.

ובאלו יכולה דבורה לדון אם יקבלוה עליהם.

^(ה) וַדְּבֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֲשֶׁת לְפִידֹת הָיָא שֹׁפֵטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא - באותו הדור, חטאיהם היו נגד זולתם. בעת ההיא, שהמשפט היה בדברים שבין אדם לחברו, יכלה דבורה לדונם. אולם בדורות אחרים, שהדין היה על חטאים שבין אדם לעצמו ולקונו, לא יכלה אשה לשפטם.

^(ו) וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תְּמָר דְּבִבְרָה בֵּין הַרְמָה וּבֵין בֵּית אֵל בְּהַר אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפָּט - בני ישראל, אשר בקשו אך ורק את הישר והטוב, רצו לעשות צדק ומשפט,

חפשו את האמת והנכון, קבלו את דבורה לשופטת עליהם. ויעלו אליה בני ישראל למשפט.

אין זה מדרך הצניעות, שאשה תצא בראש העם למלחמה. אין זה מדרך הצניעות כלל, שאשה תצא למלחמה. לא יהיה כלי גבר על אשה. איזהו כלי גבר? אלו הם כלי הזין. כלי הנסק. לא יהיו על אשה, אסור לאשה לשאתם עליה.

לכן - (1) ותשלח ותקרא לברק בן אבינעם מקדש נפתלי - על כן מצווה דבורה את ברק - ותאמר אליו הלא צוה השם אלקי ישראל - דבורה מצווה את בעלה במצוות הנביא, מצוות השם - לך ומשכת בחר תבור ולקחת עמך עשרת אלפים איש מבני נפתלי ומבני זבלון. (2) ומשכתי אליך אל נחל קישון את סיסרא שר צבא יבין ואת רכבו ואת המונו ונתתיהו בידך - אתה תצא בראש העם. אתה תצא עמם למלחמה. לא אני, דבורה.

(3) ויאמר אליה ברק - ברק, שומע וטוען. תפקידו של השופט אף לצאת ולהושיע את ישראל. ועל כן מן הראוי כי אף את תצאי עמי. אמנם אין זה מדרך הצניעות כי אשה תנהיג את העם במלחמה, ואף איסור יש בדבר. אך ללכת עמי, אין בזה איסור, ומן הראוי הוא כי כך תעשי. זאת ועוד, אם תלכי עמי - אז יאמינו בני זבלון ונפתלי, לנבואה שאומר בשמך - והלכתי - אוכל לצאת למלחמה, אך - ואם לא תלכי עמי לא אלך - כי לא יבואו עמי.

(4) ותאמר הלא אלך עמך ותקם דבורה ותלך עם ברק קדשה. - ודבורה, אשה כשירה, העושה רצון בעלה. דבורה מקבלת את דברי ברק, כי הוא המצביא במלחמה. רק זאת אומרת לו דבורה - אפס כי לא תהיה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך כי - ראיתי בנבואה - ביד אשה ימכר את סיסרא - ועל כן, תפארתך לא תוכל להיות אם תהרוג את סיסרא, הרי יפול הוא ביד אשה. התפארת שנותרה, היא רק אומץ לבד, אם תצא בראש העם. אפס, כאשר אני לצדך, לא תהיה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך. אולם כיון שרצונך בכך, ותלך עם ברק קדשה.

מה צותה דבורה את ברק? ומה נבואתה על מהלך המלחמה?

כך אמרה דבורה. לך ומשכת בחר תבור, ולקחת עמך עשרת אלפים איש, מבני נפתלי ומבני זבלון.

וכי עשרת אלפים איש יספיקו נגד סיסרא וכל צבאו? הלא הם תשע מאות רכב ברזל, לבד משאר אנשי הצבא?

אין המלך נושע ברב חיל. שקר הסוס לתשועה. ואין צורך אפילו בחיל אחד, שהרי כך התנבאה דבורה בשם השם, בַּיַד אִשָּׁה יִמָּכַר אֶת סִיסְרָא. וכן אומרת לו, נִתְּתִיָּהוּ - את סיסרא - בַּיַדְךָ. ובתוך המלחמה עתידה דבורה לאמר לברק, זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן הַשֵּׁם אֶת סִיסְרָא בַּיַדְךָ הֲלֹא הַשֵּׁם יֵצֵא לְפָנֶיךָ.

אם כן, לשם מה, בכלל, עשרת אלפים חילים?

בשביל שסיסרא יתפתה, ויצא למלחמה. כשם שציוה השם למשה בצאת בני ישראל ממצרים, כי ישובו ויחנו לפני פי החירות, כדי שפרעה יחשוב שסגר עליהם המדבר. כך מצוה השם לקחת עשרת אלפים איש מבני נפתלי ומבני זבולון, בשביל להסית את סיסרא לצאת נגד ישראל¹.

ומתנבאת דבורה כי כך אכן יהיה. סיסרא ימשך בעקבות ברק, לנחל קישון. סיסרא ימשך גם, בעקבות אצטגניניו, בעקבות החוזים בכוכבים אשר לו. כי הם יבשרוהו על נצחונו, ועל תבוסת ישראל. וּמִשְׁכָּתַי אֶלְיָךְ אֶל נַחַל קִישׁוֹן אֶת סִיסְרָא שֶׁר צָבָא יְבִין וְאֶת רִכְבּוֹ וְאֶת הַמוֹנוֹ.

ולבסוף?

כך היה. בדיוק כאשר נבאה דבורה.

השלב הראשון בהכנות למלחמה: נעשה על ידי ברק ודבורה.

ברק עלה - ① וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת זְבוּלֹן וְאֶת נַפְתָּלִי קְדָשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפֵי אִישׁ - כפי שצותה אותו דבורה - וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוּרָה - כפי שביקש ברק.

השלב השני הקודם למלחמה: נעשה בידי הבורא, שהרי לב מלכים ושרים בידו.

הלא ידענו כי בְּנֵי קִינִי חֲתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים, אֶת בְּנֵי יְהוּדָה מִדְּבַר יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּגִבְעַת עָרֹד, וַיִּלְךְ וַיֵּשֶׁב אֶת הָעָם. כפי שנאמר למעלה בפרק א'.

¹ כשם שנראה בשירה, ישנם הרבה ניסים שנעשו על ים סוף, וחזרו ונשנו כאן במלחמת סיסרא. לכן התיחד נס זה של מלחמת סיסרא, ועליו אמרו שירה. ואף בתהליך שקדם לניסים אנו רואים את השווה והדומה.

אולם (יא) וְחָבַר - כך היה שמו, שהיה ממשפחת - הַקִּינִי, נִפְרָד מִקִּינִי - מבני משפחתו - מִבְּנֵי חֶבֶב חֶתָן מִשָּׁה - אשר ישבו בנגב ערד. נפרד מהם, והתישב ליד קדש - וַיֵּט אֶהְלוֹ עַד אֵלֹן בְּצַעֲנַיִם - כך שם המקום - אֲשֶׁר אֶת קִדְשׁ - וקדש, ליד שדה המלחמה. לקדש הזעיק ברק את בני נפתלי.

זה המבוא למהלך המתוכנן על ידי ההשגחה הא-לוקית. זו הפתיחה לנפילת סיסרא ביד אישה. כיון ששמע חֶבֶר, שישראל יוצאים למלחמה נגד סיסרא, הלך לגור במקום המלחמה.

הרי כפי שמצוין לקמן, שְׁלוֹם בֵּין יָבִין מְלֶכֶךְ חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקִּינִי. על כן לא יתיראו מהם, הכנענים, ויוכלו בני חבר הקיני, להיות לעזר לישראל במלחמתם.

השלב השלישי בהקדמה למלחמה: התנבאה עליו דבורה, בנבואתה הראשונה.

הלא כך אמרה דבורה לברק, וּמְשַׁכְּתֵי אֵלֶיךָ אֶל נַחַל קִישׁוֹן אֶת סִיסְרָא שֶׁר צָבָא יָבִין. וכך היה - (יב) וַיֵּגְדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרַק בֶּן אֲבִינֵעַם הַר תְּבוֹר. - אמנם ברק ערך את מחנהו בהר תבור, אולם סיסרא שהיו לו רכב ברזל לא יכל לעלות להר.

לכן - (יג) וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת כָּל רֶכְבּוֹ תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרִזָּל וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן - בדיוק כפי שצפתה זאת דבורה ברוח נבואתה.

ומה התרחש במלחמה עצמה?

בו בזמן ששני המחנות נצבים האחד מול השני, ניתנה נבואה לדבורה.

(יד) וַתֹּאמֶר דְּבָרָה אֶל בָּרַק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן ה' אֶת סִיסְרָא בְיַדְךָ הֲלֹא הִשֵּׁם יֵצֵא לְפָנֶיךָ - בורא העולם נלחם כעת לישראל, כפי שנלחם להם בים סוף, מיד - וַיֵּרֶד בָּרַק מֵהַר תְּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו.

כשם שעל הים וַיִּהְיֶה אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם, כך כעת - (טו) וַיִּהְיֶה הַשֵּׁם אֶת סִיסְרָא וְאֶת כָּל הָרֶכֶב וְאֶת כָּל הַמַּחֲנֵה לְפִי חֶרֶב לְפָנֵי בָרַק - בדיוק כפי נבואת דבורה, באמרה הֲלֹא הִשֵּׁם יֵצֵא לְפָנֶיךָ - וכשם שבים סוף אמרו מצרים, אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הִשֵּׁם נִלְחַם לָהֶם - כך בנחל קישון - וַיֵּרֶד סִיסְרָא מֵעַל הַמְּרִפְּבָה וַיָּנֶס בְּרַגְלָיו.

ולברק לא נותר לעשות דבר, כי אם לרדוף - (ט) וּבָרַק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֻשַׁת הַגּוֹיִם - וְשׁוֹב, כְּפִי שֶׁהָיָה בֵּינָם עַד אֶחָד, כִּךְ גַּם בַּמִּלְחָמָה זֶה - וַיִּפֹּל כָּל מַחֲנֶה סִסְרָא לְפִי חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד אֶחָד.

בקריעת ים סוף דורשים חז"ל, לא נשאר בהם עד אחד, אבל אחד נשאר, והוא פרעה, שהותירו הקב"ה כדי שיראה את נקמת השם במצרים. כך גם במלחמת ברק וסיסרא, לא נשאר עד אחד, אבל - (י) וְסִסְרָא נָס בְּרַגְלָיו.

להיכן נס? הרי כל צבאו ניגף, ומי יצילו? היכן מתקיימת נבואת דבורה?

כפי שנבאה דבורה, כי ביד אשה ימכר השם את סיסרא. כך קורה בהווה, וסיסרא נופל ביד אשה. והפלא הגדול ביותר, שהוא גורם לעצמו את הבזיון הזה.

הלא ראינו שהקדים השם יתברך, את סיבת נפילת סיסרא למלחמה. חבר הקיני נפרד מקין, והלך לגור במקום המלחמה, כדי לעזור לישראל במלחמה. אולם בדעתו של סיסרא היה, שבית הקיני נמצאים לצדו, ועל כן ברח - אֵל אֱהֵל יַעֲלֵ אִשֶׁת חֶבֶר הַקִּינִי, כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקִּינִי.

אולם להוותו ולשברון לבו, חבר הקיני הלך לסייע דווקא לישראל. מגלגלים זכות על ידי זכאי, וכפי שחשבו כך היה - (יב) וַתֵּצֵא יַעֲלֵ לְקִרְאֵת סִסְרָא וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדוֹנִי - בַּכוּנָה קִרְאָתוֹ אֲדוֹנִי, כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְשׂוּד בָּהּ, ויחשוב שעדין מקבלת את מרותו - סוּרָה אֵלַי אֵל תִּירָא וַיִּסֵּר אֵלָיָהּ הָאֱהֵלָה וַתִּכְסְּהוּ בְּשִׂמְכָהּ - כְּדִי "שֶׁלֹּא יִמְצְאוּהוּ".

(יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ הַשְּׂקִינִי נָא מַעֲטַ מַיִם כִּי צִמְאֵתִי וַתִּפְתַּח אֶת נְאוֹד הַחֶלֶב וַתִּשְׁקֶהוּ - כִּיּוֹן שֶׁהַחֶלֶב מֵרַדִּים, וַתִּכְסְּהוּ - שְׁבָה וְכִיסְתּוּ, כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁמַטָּה הַשְּׂמִיכָה מֵעֵלָיו.

(יד) וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ עֲמַד פֶּתַח הָאֱהֵל וְהָיָה אִם אִישׁ יָבֹוא וְשָׁאַלְךָ, וְאָמַר הֲיֵשׁ פֹּה אִישׁ, וְאָמַרְתְּ אֵין.

(טו) וַתִּקַּח יַעֲלֵ אִשֶׁת חֶבֶר, אֶת יֶתֶד הָאֱהֵל - וְלֹא לְקַחַה חֶרֶב, מִפְּנֵי צוּוּי הַתּוֹרָה, לֹא יִהְיֶה כְּלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה, (וכפי שדורשת הגמרא, מכאן שלא תלבש אשה כלי זיין, ותצא למלחמה), - וַתִּשֶׂם אֶת הַמְּקַבֵּת - פְּטִישׁ - בְּיָדָהּ וַתָּבֹוא אֵלָיו בְּלֹאט וַתִּתְקַע אֶת הַיֶּתֶד בְּרַקְתּוֹ וַתִּצְנַח בְּאַרְץ - יַעֲלֵ גַם הַכְּתָה עַל הַיֶּתֶד בַּפְּטִישׁ, וְגַם הִפִּילָה אֶת עֲצָמָהּ בְּכַח רַב לְכוּוֹן הָאֶרֶץ, (וַתִּצְנַח בְּאַרְץ), עַד כְּדִי, שֶׁהַיֶּתֶד שֶׁהָיָה אֲרוּךְ, נִכְנַס בְּרַקְתּוֹ, וְצָדוֹ הַשְּׁנִי נִתְקַע בְּאַרְץ - וְהוּא נִרְדָּם וַיַּעֲף - מֵרַב עֵיפוּתוֹ נִרְדָּם, וְעַל כֵּן לֹא הִרְגִישׁ בְּמָה שֶׁעוֹשָׂה יַעֲלֵ - וַיָּמָת.

וְהִנֵּה בָרַק רֹדֵף אֶת סִיסְרָא, וְהִנֵּה יָעַל לְקִרְאָתוֹ, וְהִנֵּה לֹא יִרְאֶה אֶת הָאִישׁ אֲשֶׁר אָתָּה
מִבְּקָשׁ, וַיָּבֵא אֵלָיָהּ, וְהִנֵּה סִיסְרָא נָפַל מֵת, וְהִיטֵד בְּרַקְתּוֹ.

(כג) וַיִּכְנַע אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - כִּיּוֹן שָׁמַת שָׂר צְבָאוֹ, וְנִגְפָה כָּל
מַחֲנֵהוּ, נִכְנַע לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(כד) וַתִּלְדֵּף יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַלּוֹךְ וְקָשָׁה עַל יָבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר - לְבַסּוֹף - הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ
כְּנָעַן.

במהברות

סיכום:

אחר מות אהוד בן גרא, שפטם שמגר. בימי שמגר הוסיפו לחטוא, ועל כן מסרם השם ביד יבין מלך כנען.

אחר שמגר, ששפטם פחות משנה, שפטה דבורה. דבורה זכתה לנבואה הודות למעשיה הטובים, ובגלל שדאגה לכבוד השם, ועשתה פתילות עבות למשכן השם, כדי להרבות אורה.

דבורה מצוה על ברק לצאת למלחמה נגד סיסרא שר צבא יבין, ולקחת עמו מבני זבולון ומבני נפתלי, כיון שסיסרא היה בגבולם. ועל נפתלי התנבא יעקב בברכתו, "נפתלי אילה שלוחה" - במלחמה, "הנותן אמרי שפר" - שעל ידו שרו דבורה וברק. "אמרי שפר", פירושו דיבורים ומאמרים נאים, וזוהי השירה.

הקב"ה נגף את סיסרא לפני ברק, ונעשו לו נסים כדוגמת הנסים שנעשו על ים סוף. וסיסרא שברח אל יעל אשת חבר הקיני, הומת על ידה.

שאלות חזרה:

1. מה עשה יבין מלך כנען לישראל?
2. איך יכלה דבורה לשפוט, הרי אשה פסולה לדון?
3. מדוע נצטוה ברק (ולא דבורה) לעלות למלחמה? ומדוע ביקש ברק מדבורה שתעלה עמו?
4. כמה אנשים צָנָה ברק לקחת עמו? ומדוע?
5. מדוע נפרד חבר ממשפחתו?
6. מה הם שלושת ההכנות, שהקדים הקב"ה למלחמה?
7. תארי את הריגת סיסרא! (פתויו, השקאתו, והריגתו), וכתבי מדוע הריגתו דוקא באופן זה?
8. כתבי את שלשת הנבואות של דבורה על מהלך המלחמה, ואת התגשמותן למעשה.

שאלת רשות:

כתבי את הצדדים הדומים, בין ניסי מלחמת סיסרא, לבין ניסי קריעת ים סוף!

שאלות הכנה:

1. הקבילי בין המסופר בסיפור הנס (פרק ד'), לבין המסופר בשירה (פרק ה')!
2. עייני היטב בפרק ה', ונסי למנות את הדמויות עליהם מדברת דבורה בשירתה, וכתבי את מאמריה עליהם!

תשובות:

1. יבין מלך כנען, לחץ את ישראל בחזקה. פירוש, בדברי תיירופים וגירופים, איים עליהם, והפתיח אותם.
2. אמנם אשה פסולה לדון, אבל בדברי מאונות, ובדברים שבין אדם לחברו, אם מקבלים עליהם, יכולים לדון מפיו הפסולים לדון. ובני ישראל קבלו את דבורה לאפטת עליהם.
3. מברך נדרש לזאת למחמה, כיון שאין זה מדרך הנביעות אשה תצא בראש העם למחמה, והוא אף איסור מהתורה. אולם ברכ אמר, שאמנם דבורה לא תנהיג את העם למחמה, אולם ביקש שתצא איתו.
4. ברך צווה לקחת עמו עשרת אלפים איש, כדי שסיסרא יתפתה לזאת למחמה מולו.
5. תבר נפרד משפחתו, כיון שרצה לזכות לשבת ליד מקום המחמה, כדי שיכול להיות לעזר לבני ישראל במחמה.
6. שאלת ההכנות למחמה הם כדלהלן: הראשונה ברכ יצא בראש עשרת אלפי איש. השנייה תבר הקיני הלכו לשבת בארון בצעננים, ליד שדה המחמה. השלישית סיסרא נמשך לנתח גישון.
7. א. יעז פיתתה את סיסרא שיסור לאוהלה, וקראה לו מדוני, כדי שיתשוב שהיא מקבלת את מרותו, ואף כיסתה אותו בשמיכה, כדי שיתשוב שהיא דואגת עליו שלא יגלוהו. ב. סיסרא ביקש שתפקה מיט, והיא השקתה אותו בחלב, כדי שירדם ויכל עליה להרגו. ג. יעז לקחה את יתד האוהל, ותקעה לסיסרא ברקתו, הוא המקום הרך במצח האדם, וכדי שיכנס דפקה אותו בפטיש, והפילה את עצמה עליו בכוח, והיתד ננעץ ברקתו, ויצא מצדו השני וננעץ במרץ. והרגה אותו באופן זה, ולא הרגתו בתרד, מפני שהוא איסור מן התורה, "לא יהיה כפי גבר על אישה".
8. שאלת הנבואות על דבורה על מהלך המחמה הם כדלהלן: הראשונה "ומשכתי איך אז נתח גישון את סיסרא שר צבא יבין". ואכן סיסרא יצא למחמה בנתח גישון, כי לא יכל לעלות עם מרכבות הברזל על הר תבור. השנייה "ביצ אשה ימכור השם את סיסרא". ואכן יעז הרגה את סיסרא עם יתד האוהל. השלישית "נתן השם את סיסרא בידיך, הוא השם יצא לפניך". וכך היה, השם המם את כל המחנה, ועל ברכ היה מוטל רח לרדוף אחריהם, ואכן לא נשאר אחד, מלבד סיסרא.

רעות. הנצדדים הדומים בין ניסי המחמה בסיסרא, לבין הניסים בקריעת ים סוף הם:

א. הפיתוי: הקב"ה פיתה את סיסרא לזאת למחמה, כשם שפיתה את פרעה לרדוף אחרי ישראל. ב. ההמום: בים סוף המם השם את מחנה מצרים, וכאן המם השם את כל מחנה סיסרא.

ג. המנוסה: כשם שבים סוף אמרו מצרים מנוסה מפני ישראל, אף כאן סיסרא נס.

ד. הנתח: בים סוף לא נשאר עד אחד, מלבד פרעה, וכאן לא נשאר עד אחד, מלבד סיסרא.

הכנה.

1. התקבלה בין המסופר בפרק 3', לבין שירת צבורה, הוא כדלהלן:
  - i. ואחריו היה שמגר בן ענת בימי שמגר בן ענת בימי יעז וכו'.
  - ii. וימכרם השם בי' בין בפרוע פרעות בישראל.
  - iii. והוא לחץ את בני ישראל בחזקה תדאו ארחות, תדאו פרזון.
  - iv. וצבורה אשה נביאה, היא אפטה עד שקמת' צבורה.
  - v. וינעך ברכ את זבואון ואת נפתלי זבואון עם חרף נפשו אמות ונפתלי.
  - vi. וירד ברכ מהר תבור בעמך שולת ברגליו.
  - vii. קום כי זה היום אשר נתן השם את סיסרא בדרך קום ברכ ושה עבך בן אבינועם.
  - viii. ויהם השם את מתנה סיסרא מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם.
  - ix. וסיסרא נס ברגליו אז אוהל יעז אשת חבר הקני' תבורך מנשים יעז אשת חבר הקני'.
  - x. השקיני נא מעט מים, ותפתח את נאד החלב מים סאל חלב נתנה.
  - xi. ותקח את יתר האוהל... ואת המקבת ידה איתך תשלחנה, וימינה זהלמות עמלים.
  - xii. ותתקע את היתר ברקתו ותנכת בארץ והלמה סיסרא... ומחנה וחלפה רקתו.
2. הדמויות עליהם מצברת צבורה בשירתה, ומאמריה עליהם, הם כדלהלן:
  - i. מלכים ורוזנים שמעו והאזינו. באו נלחמו וכו'.
  - ii. צבורה (אנוכי) אשירה.
  - iii. שמגר בימיו תדאו ארחות.
  - iv. יעז בימיה תדאו ארחות. מנשים באוהל תבורך וכו'.
  - v. ברכ קום ושה עבך.
  - vi. אפרים שרשם בעמלק.
  - vii. בנימין אחרי אפרים*.
  - viii. מכיר ממנו ירדו מתוקנים.
  - ix. זבואון ממנו מוסכים עשט סופר. עם חרף נפשו אמות.
  - x. שרי ישכר בעמך שולת ברגליו.
  - xi. ראובן אמה ישבת בין המספתיים וכו'.
  - xii. גלעד בעבר הירדן סכן.
  - xiii. דן אמה יגור אניות.
  - xiv. אשר יש לחוף ימים, וכו'.
  - xv. נפתלי על מרומי שדה.
  - xvi. אמ סיסרא תי'בב וכו'.

